

Ajándékozzunk örömet!

NOTKER WOLF

Notker Wolf (1940) a Ben-cés Konföderáció primás apátja. A fordítás alapjául szolgáló mű: *Mitten im Leben wird Gott geboren*. Herder, Freiburg, 2010.

Két és fél éves lurkóként olyan karácsonyi élményben lehetett részem, amely hatással volt egész további életemre. 1942 telén történt, a háború kellős közepén. Apám a fronton volt. Anyám nem tudta, viszontlátja-e még. A földszinten lakó háztulajdonos szabadságot kapott, hazajöhetett az ünnepekre. Még most is emlékszem, hogy szenteste megszólalt egy kis harang, és édesanyám így szólt: „Most jön a Jézuska!”

Mihelyt a lépcsőkön letipegve a földszintre értem, kinyílt előttem egy ajtó. Életemben akkor láttam először égő gyertyás karácsonyfát. És alatta volt a legszebb, egy hálószatyor, telis-tele tarka építőkockával. Amikor kimondhatatlan boldogságomban kezdtem kivenni a kockákat ujjacskáimmal, tekintetem a háziúrra esett: arca örömet sugárzott, örült az én boldogságomnak. Nemsokára elesett a fronton. De ragyogó tekintete mind a mai napig megmaradt emlékezetemben. Tőle tanultam meg, hogy a legnagyobb öröm másnak örömet szerezni.

Életem folyamán mindmáig sok kisebb-nagyobb dolgot kaptam, amit ajándéknak tartottam. És újra meg újra vágyat éreztem, hogy megköszönjem annak, aki minden jónak forrása.

Hiszen az életben sosem az adja a legnagyobb boldogságot, amit megérdemeltünk, hanem amit ajándékba kapunk.

Fogyasztói társadalmunkban manapság a karácsonyi ajándéknak drágának, az ünnepi ebédnek a lehető legfinomabbnak kell lennie. Ami nem kerül sokba, annak nyilvánvalóan nincs értéke, és természetesen nem is okoz örömet. Nagyon gyakran azonban egészen mást hallok olyan emberektől, akik a háború idején, fogolytáborban vagy másféle nyomorúságos helyzetben ünnepelték a karácsonyt, és hozzájuk hasonlóan beszél sok-sok embertársunk a fejlődő országokban. Ilyen körülmények között minden fény és még a legkisebb ajándék is örömet fakaszt, és ok a hálaadásra. Itt minden arra figyelmeztet, hogy aki közöttünk van, az ad nekünk legnagyobb ajándékot: életet és jövőt.

Karácsonyeste egy indiai faluban:
Az agyagkunyhók előtt agyagbetlehem.
A kis templom ünnepélyesen föl van díszítve.
Az emberek imádkoznak. A földön térdelnek:
mezítláb, áhítatosan, csendben.
Csak egy olajlámpa ég.

A nők szarit hordanak, és virág van a hajukban.
A gyermekek a mise után süteményt kapnak,
más karácsonyi ajándékuk nincs.
De ragyog a szemük.
Énekelnek és táncolnak a Jézuskának,
egy gyermeknek, aki éppen olyan szegény, mint ők,
de megmutatta a világnak az Istenhez vezető utat.

Ajándékozzunk reményt!

Karácsonyra levelet kaptam Bonifác atyától, togói kolostorunk perjelétől. Ez az afrikai ország az utóbbi években gyakran állt a polgárháború küszöbén. Nagy a szegénység, nagy a politikai feszültség.

„A fejlett országok fiataljai el sem tudják képzelni, milyen sorsuk van a gyermekeknek a mi országainkban — olvasom. — A gazdag országok gyermekei unatkoznak, nálunk a gyerekek kétségbeesetten keresik a lehetőséget, hogy tanulhassanak, vagy egyáltalában iskolába járhassanak. Nálatok a gyermekek a legjobb ételeket eszik, nálunk egy darab kenyérért koldulnak, hogy éhen ne haljanak. Európában a gyermekeknek a divat meg sok más értéktelenség okoz gondot, a mi gyerekeink örülnek, ha tető van a fejük fölött.

Togói kolostorunkban karácsony van, ha taníttatni tudunk egy gyermeket. Karácsony van, ha imádkozunk a nyomorúságos, embertelen körülmények között élő gyermekekért. Karácsony van, ha különböző néprétegek gyermekei összejönnek, és együtt játszanak. Igen, karácsony van akkor, ha egy gyerek szeméről letöröljük a könnyet. Hogyan is tudnánk a jászolban fekvő kised Jézust ünnepelni, ha nem gondolnánk arra, hogy a világon sok millió gyermek nélkülözi mindazt, ami az élethez legszükségesebb.”

Togói rendtársaink megteszik a magukét. Dél-Afrikában egy bencés szerzetes otthont épített AIDS-árvák számára, hogy legyen jövőjük azoknak a gyermekeknek, akiknek szüleit megölte a vírus. Ugandában nővéreink gondját viselik a polgárháborúban egyedül maradt árva gyermekeknek. Kicsiny reménysugarat villantanak föl valamennyien. Ők megértették a megbízást, amelyet a piszkos istállóban, jászolban fekvő gyermek ad nekünk, az a gyermek, aki egész későbbi életét a gyöngéknek és az elhagyottaknak szentelte.

Sejtsük meg a titkot!

Itt Rómában, a Szent Anzelm bencés apátságban, karácsonyeste a közös vacsora után mindig van nagyjából két óra időnk. Ez után, fél tizenkettőkor kezdődik a vigília, az éjszakai virrasztás imádsága, majd az éjféli mise. Két óra hosszat mindegyikünk csendben a szobájába vonul, és ott a maga módján elmélkedik karácsony titkáról.

Régebben, tanuló koromban, meglepőnek találtam ezt a szokást, hiszen otthon, szüleimnél karácsonyeste mindig együtt voltunk, beszélgettünk, játszottunk. Furcsa volt az egyedüllét és a hallgatás.

De évek múltán ez a két óra az egész év legértékesebb idejévé vált számomra. Két óra egyedül Istennel, amikor nincs fontosabb, mint elmélyülni az ő titkában. Imádkozom. És amikor imádkozom, megnyugszom. Amikor Istenre figyelek, és minden mást magam mögött hagyok, magamba tudok szállni. Ilyenkor találok meg magam. És ilyenkor gyűjtök új erőt mások számára.

A karácsonyesti egyedüllét idején tudom megérezni azt a fölfoghatatlan szeretetet, amellyel Isten magát ajándékozza a világnak. Isten szeretete életet teremt. Életünk célja ez a szeretet.

A szeretet Jézusban jött el közénk, az emberek között akar kifejlődni, kikelni, mint jó mag között.

Isten békéje nem emberi cselekvés eredménye, de nem is egyszerűen valamilyen fölülről jövő „deus ex machina” beavatkozása. Ma sokszor túlságosan dualisztikusan gondolkozunk. Itt mi cselekszünk, ott Isten, itt az emberek országa van, ott meg az Istené. De Isten léte a világban titok.

Isten országa ott van, ahol Ő köztünk, emberek között él. Ez a mi korunkra is vonatkozik. Ez az ország még nincs készen. A mi emberi közreműködésünkre, a mi tevékenységünkre épül. Ha ebben a titokban elmélyülünk, akkor Isten még életünkben eljön hozzánk: karácsonykor és mindennap.

Osszuk meg, amit kaptunk!

Az elmúlt év karácsonyán figyeltem föl Rómában egy olasz újság hírére: Agrigento szicíliai kikötőváros dómjának betlehemében szenteste hiányzott a három király. Talán csak egy szicíliai tudja elképzelni, milyen szörnyű rémületet keltett ez a látvány az isten-

tiszteleten jelenlévőkben. Ilyen még nem volt sohasem! Mi történt? Tolvajak jártak itt? Vandalizmus?

Hamarosan fölfedeztek egy kis táblácskát ott, ahol a három király szokott állni díszes kíséretével, lovaival, elefántjaival, tevéivel. A táblán ez állott: „Nagyon sajnáljuk, de ebben az évben a napkeleti bölcsek nem jöhetnek. Nem kaptak vízumot.”

Az agrigentói dóm agyafúrt plébánosa ezzel a tétével a bevándorlók nyomorúságos helyzetére kívánta fölhívni a figyelmet: minden évben menekültek ezrei fulladnak a Földközi-tengerbe, mert Európa partjai zárva vannak előttük. Vannak, akik illegálisan lopakodnak be az országba, ezek azután rabszolgasorban élnek.

A plébános tisztában volt azzal, hogy ötlete nem teszi őt rokonzenessé sem a maffia szemében — nekik hasznuk van az illegális munkásokból —, sem pedig a hivatalos hatóságok előtt. De éppen karácsony a megfelelő idő arra, hogy kinyissuk az emberek szemét.

A három bölcsnek vagy „mágusnak” — Olaszországban így is nevezik őket — mély szimbolikus jelentősége van számomra. Egy csillagot követve jönnek messze Keletről csak azért, hogy megtalálják az újszülött királyt, aki később majd ezt mondja: „A nemzetek fejedelmei uralkodnak a népeken, és a nagyok hatalmaskodnak felettük. Köztetek azonban ne így legyen.” Ezek a szavak megragadtak az emlékezetemben, és mindig megjelennek tudatomban, ha emberek hatalmaskodását látom. A politikusok mindmáig nem riadnak vissza attól, hogy egész népek egészségét és életét áldozzák föl csak azért, mert saját befolyásukat akarják megőrizni.

Kedvelem a „három királyt”. Leborulnak a szegény gyermek előtt, és hódolnak neki. Keresők, és egészen más királyt találnak, mint amilyent mi elképzelünk: megtalálják a szolgáló Istent.

Minden kor művészei lefestették a három királyt, hogyan térdelnek a Kisdéd előtt, és gyengéden még a lábát is megcsókolják. Elképzelhető ez? Nem összeférhetetlen egy befolyásos ember méltóságával?

Nem. A karácsonynak mindig élő álma éppen az, hogy a világ hatalmasai a szegények szolgálatába állítják erejüket. Hogy a gazdasági válságok, az éghajlati katasztrófák és a hatalmi összeütközések terhe végre nem azoknak a vállát fogja nyomni, akik már évtizedek vagy évszázadok óta tehetetlenek a kizsákmányolással szemben. Hogy a gazdaság és a politika felelősei fölismerik, hol találják meg saját életüket és jövőjüket: egy újszülött gyermekben.

Kerényi Dénes fordításai